

řízení činí v případě obmeškání advokátova půl roku, v ostatních případech 10 let, ve věcech obchodních 5 let, ve směnečném řízení 3 léta.

4. Konečně možno podati žalobu pro zmatečnost a to v době 10 let, v řízení obchodním v 5, ve směnečném ve 3 letech, čítaje od doby, kdy rozsudek nabyt moci právní, nebo od učiněného soudního na rovnání, jestliže žalovaný zatajiv svůj známý pobyt, byl předvolán ediktální vyhláškou a následkem toho se nedostavil; jestliže strana opomenouc svého zákonného zástupce, začala spor nebo do sporu zatažena byla; posléze jednal-li někdo jménem strany bez plné moci její. Žalobu pro zmatečnost možno ovšem též v rozepři narovnáním ukončené podati, kdežto v takových případech obnova řízení nenastane.

VIII. Řízení ve věcech obchodních a směnečných liší se od ostatních druhů řízení podstatně kratšími lhůtami.

IX. Řízení ve věcech nepatrných (bagatelní) má místo jen v záležitostech hodnotu 20 zl. nepřevyšujících, o nichž rozhodují obecní soudové, z jichžto rozsudků jde odvolání resp. zmateční stížnost k okresním soudům.

X. Čl. zák. 19 z r. 1893 zavedl instituci platebních příkazů; jimi možno k platnosti přiváděti takové pohledávky, které směřují k placení peněžní částky nepřevyšující obnos 500 zl. nebo k plnění určitého množství zastupitelných věcí nebo cenných papírů, jež nepřesahuje též hodnoty 500 zl., ač-li by pohledávka podle své povahy náležela ku kompetenci okresního nebo obecního soudu; proti platebnímu příkazu vydanému beze slyšení druhé strany stačí jednoduché námitky, po jejichžto vynesení pak lze záležitost projednat a rozhodnouti ve formě pravidelného sumárního řízení. Nebyly-li námitky podány, může se žádati na základě platebního příkazu za exekuci. Exekuční řízení upravuje čl. zák. 60 z r. 1881.

Úlevy a osvobození celní.

A. Úlevy celní.

Úlevy celní poskytují se za jistých v zákoně předepsaných podmínek odběratelům určitých druhů zboží clu podrobeného při vstupu z ciziny do tuzemska. Úlevy ty jsou výhodami pohraničními, pokud přiznány jsou na základě smluv obchodních určitému zboží přímo na přechodu přes hranice dotyčného státu, prokáže-li se, že zboží to jest skutečně výrobkem tohoto státu; i jest na př. dle saz. č. 57 srbský med jen pro ten případ od cla osvobozen, dostává-li se do Rakousko-Uherska přes hranice srbské; vcházel-li by na př. srbský med přes hranice německé nebo přes hranice jiného státu, podléhal by z každých 100 kg. clu v obnosu 6 zl. r. m. Pohraničných výhod požívá (na př.) následující zboží ze Srbska přicházející po 100 kg.: kukuřice 25 kr., ječmen 25 kr., oves 60 kr., pšenice, žito a směska 75 kr., sušené slívy a povidla bez přísady cukru 1 zl. 50 kr.; z každého kusu volů 4 zl., rakia (pálenka ze švestek s příměskem alkoholu nejvýš o 38%) při dovozu ze Srbska přes hranice bosenské 3 zl. 20 kr. ze 100 kg., srbská vína v sudech z okolí Krajny, Timoku, Kruševaku, Moravy a Toplice 3 zl. 20 kr. ze 100 kg. Z Italie docházející (po 100 kg.) vína lombardská, benátská, středoitalská, neapolská a sicilská vína, dále obyčejná piemontská vína v sudech za podmínek stanovených cestou nařizovací (nař. min. č. 125 ř. z. věst. č. 37 roku 1892) požívají rovněž výhody slevené při každých 100 kg. na 3 zl. 20 kr.; dále sýry strachinský, gorgonzola, parmesánský 5 zl.; surové, ne-

ovroubené klobouky slaměné z kusu 2 kr.; podešve (i odpadky na podešve) za podmínek vytčených ve smlouvě s Itálií a docházející v ročním množství v smlouvě té obmezeném po 8 zl., drážkové cihly hlazené a nehlazené (z Benátek) při 100 kg. dováží se beze cla; hrnčířské nádoby z Benátek při 100 kg. 50 kr. jakožto pohraniční výhoda Itálii poskytovaná; obyčejné hrnčířské nádoby z obyčejné hlíny ze svatohavelského údolí v Porýní s květinovou malbou hrubě nebo více barvami provedenou; dále dětské hračky stejného původu při celních úřadech vorarlberských, jež mají vzorky hraček těch, vykáže-li se původ jejich a docházejí-li k nám přes hranice Švýcarska v ročním množství vymezeném ve smlouvě se Švýcarskem učiněné a to ze 100 kg. 1 zl. 50 kr.

Od cla osvobozeno jest: koření sloužící k výrobě éterických olejů a trestí při dovozu po moři, bylo-li dáno písemné dovolení; sušené mandle k výrobě mandlového oleje (s průkazem písemného povolení) v někdejších území svobodných přístavů Terstu a Rjegy; houby ke koupání a houby na koně v přirozeném stavu, jež nejsou k potřebě nejsouce spracovány, pokud po moři k spracování dováženy jsou (rovněž s průkazem zmíněného povolení — výn. min. fin. ze dne 23. července 1891 č. 20.502, věst. č. 19 z r. 1891). Povolení uděluje se jen takovým průmyslníkům, proti nimž ve příčině práva důchodkového není závady, podrobí-li se kontrole úřadu důchodkového a leží-li závody jich v částech rakousko-uherského celního území přináležejících ke královstvím a zemím na říšské radě zastoupeným. Dotyční průmyslníci podejtež žádosti své za povolení ona u obchodní komory toho okresu, ve kterém jejich závod leží, v žádosti samé pak udejtež místo, rozsah závodu, přibližnou roční potřebu dotyčného zboží, cizozemsko, odkud zboží to dostávají, a celní úřad, jímž dovoz státi se má; úlohou obchodních komor jest zkoušeti tyto žádosti, vysloviti se o nich a zaslati je finančnímu úřadu I. stolice, odkudž podávají se zemskému finančnímu ředitelství; povolení udělí se ve formě zvláštního písemného prohlášení týkajícího se určitého množství zboží na dobu dvou let.

Jinakých výhod požívají na př. surová rýže zcela nebo částečně v luskách do rýžových mlýnů k polírování (hlazení), pak takováto rýže, jakož i kousková rýže do škrobáren na písemné dovolení, zaplatí-li se polovina nejnižší celní sazby stanovené pro rýži, pokud pak jde o dovoz po moři, zaplatí-li se čtvrtina dotčené nejnižší sazby (při dovozu ze smluvních států 75 kr. a 38 kr. ze 100 kg.). Dále sluší uvéstí olej olivový, ricinový a bulvuškový (buniový) denaturovaný při hlavních celních úřadech zvlášť k tomu zmocněných (o 1 kg.); olej terpentínový a 120 g. rosmarinového oleje na každých 100 kg. těchto olejů, ze 100 kg. 80 kr.; oleje minerální, jež vyčistiti se musí pomocí destilace; minerální oleje rafinované, pokud určeny jsou k průmyslovým účelům jakožto rozpouštědla a výtažky pod 77% hustoty ze 100 kg. 3 zl.; kuchyňská sůl (cizozemská sůl) do továren k výrobě lučebnin a pro ony živnostníky, kteří potřebují soli ve značnějším množství jakožto součástky k výrobě zboží, jež není požívatinou — dováží se při 100 kg. cla prosta. Výhody této použití mohou vedle továren lučebních i továrny na mýdlo, hrnčířny, sklárny, papírny, továrny na výrobu koží, strun ze střev, továrny na kartouny a bělidla, dále majitelé lodí k zachování korábů ze dřeva zhotovených. Kuchyňská sůl (pro účely léčebné), mořská voda k účelům

léčebným dovází se prostá cla po 100 kg. na základě lékařských vysvědčení s povolením finančního úřadu I. stolice; dále kreuzenašský mateřský louh, zaplatiti se musí však 84 kr. jakožto celní poplatek ze 100 kg. a 1 zl. 88 kr. poplatku licenčního na základě lékařského vysvědčení s přivolením finančního úřadu I. stolice.

B. Osvobození od cla.

Od cla osvobozeny jsou jen ony předměty, kterým přiznáno to bylo pouze pro určité osoby, pro určité účely za zvláštních opatření a průkazů; jsou pak to jmenovitě předměty uvedené ve čl. VIII.—XIII. uvoz. zákona ku všeobecnému tarifu celnímu. Vedle těchto požívají osvobození od cla podmienečně předměty ony, kteréž podle zvláštních ustanovení smlouvy pokládati jest za cla prosté na př. saz. č. 32 *b* šťáva citronová, saz. č. 37 byliny a části bylinné. Vláda zmocněna jest dočasně zrušiti s obmezením a za kontroly jakémukoliv zneužití čelící cla na obilí a luštěniny vůbec nebo některé jich druhy na všech nebo jen některých hranicích, je-li v tuzemsku žeň nepříznivá (dle platného tarifu celního saz. č. 23 a 24; — pro potřebu Dalmacie a kvarnerských ostrovů ročně až 80.000 q. kukuřice, pšenice a prosa ročně až 20.000 q.). Jednotlivé předměty osvobozeny od cla dovozního ve smyslu čl. VIII.—XIII. celního zákona ze dne 25. května 1882 č. 47 ř. z. uvedeny byly již ve čl. »Cla«.

Ulice viz Silnice a cesty.

Úmysl zlý (v právu trestním).

I. Pojem.

O zlém úmyslu (*dolus*) mluvíme, když při předsevzetí neb opomenutí činu, jenž stihá se dle práva trestního, bylo zlo, jež je spojeno s dotyčným deliktem, přímo uváženo a umíněno, aneb bylo něco předsevzato neb opomenuto, z čehož zlo, které tím vzniklo, obyčejně vzniká neb aspoň snadno vzejíti může (§ 1 tr. z.). Bez zlého úmyslu není zločinu. Jsou však též dolosní přečiny a přestupky; s druhé strany nevyžadují ale některé přečiny a přestupky zlého úmyslu. Dolosní přečiny a přestupky trestají se přísněji. Zlý úmysl jest nejpodstatnější známkou každého zločinu a jest zpravidla zapotřebí, by každý znak zločinného jednání byl prodchnut zlým úmyslem (rozh. ze dne 22. prosince 1879 č. 10.684, č. sb. 216).

II. Druhy zlého úmyslu.

1. § 1 tr. z. rozeznává mezi přímým (*dolus directus*) a nepřímým zlým úmyslem (*dolus indirectus*). Přímý zlý úmysl směřuje přímo k určitému zlu, jež jest se zločinem spojeno, kdežto nepřímý úmysl je tu tehda, když bylo něco vůbec ve zlém úmyslu předsevzato neb opomenuto, z čehož vzešlo zlo, byť i pachatel toto zlo hned původně nezamýšlel. Jest celá řada zločinů, kde stačí nepřímý úmysl (viz rozh. ze dne 16. září 1878 č. 10.341 č. sb. 188). Pachatel jest v tomto případě zodpověden za všechny další následky, jež čin jeho má v zápětí, byť i následky tyto předvídati nemohl (rozh. z 18. ledna 1890 č. 10.927 č. sb. 1294). Okolnost, že mohl pachatel předvídati následky, nepatří k pojmu nepřímého zlého úmyslu (rozh. ze dne 1. října 1886 č. 7878 č. sb. 961).

2. Zákon nečiní však rozdílu, zda pojat byl zlý úmysl před či při předsevzetí neb opomenutí činu trestního, tak že jak *dolus praemeditatus* (jednání s rozvahou a rozmyslem) tak i *dolus repentinus* (jednání v afektu) vždy nutno považovati za zlý úmysl s tím rozdílem, že